

RAFAEL ARGULLOL

MOISÈS BROGGI,
CIRURGIÀ, L'ANY 104
DE LA SEVA VIDA

BARCELONA 2013

QUADERNS CREMA

Publicat per
QUADERNS CREMA
Muntaner, 462 - 08006 Barcelona
Tel. 934 144 906 - Fax. 934 147 107
correu@quadernscrema.com
www.quadernscrema.com

© 2013 by Rafael Argullol Murgadas
© d'aquesta edició, 2013 by Quaderns Crema, S.A.U.

Drets exclusius d'edició:
Quaderns Crema, S.A.U.

A la coberta, fotografia de Marc Antoni Broggi

ISBN: 978-84-7727-541-1
DIPÒSIT LEGAL: B. 31 507-2012

AIGUADEVIDRE *Gràfica*
QUADERNS CREMA *Composició*
ROMANYÀ-VALLS *Impressió i relligat*

PRIMERA EDICIÓ *gener de 2013*

Sota les sancions establertes per les lleis,
queden rigorosament prohibides, sense l'autorització
per escrit dels titulars del copyright, la reproducció total o
parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment mecànic
o electrònic, actual o futur—inclouent-hi les fotocòpies i la difusió
a través d'Internet—, i la distribució d'exemplars d'aquesta
edició mitjançant lloguer o préstec públics.

I.

Rafael Argullol: Continuem, si li sembla, posant en marxa la gravadora.

Moisès Broggi: Sí, acosta-la, perquè parlo molt baix. Sobre aquesta tauleta, al meu costat.

R.A.: Abans, doctor Broggi, mentre preniem cafè estàvem parlant del bé i del mal. I jo li exposava que no crec tant en l'existència del mal, perquè, en la vida humana, el bé és una resposta al mal. En canvi, en el cosmos diria que hi ha caos per una banda i harmonia per l'altra, com a forces que lluiten.

M.B.: Això és cert, sí, però penso que hi ha una força universal, un Jo universal, que en certa manera tendeix cap a l'harmonia. No m'atreveria a dir amb exactitud en què consisteix aquesta força ordenadora, però no es tracta únicament d'autoorganització. Hi ha un nexa sobrenatural al qual no podem accedir sols amb la racionalitat.

R.A.: Una de les formes que de vegades l'ésser humà manifesta com a mal és el dolor, el patiment. Amb la seva llarga experiència com a cirurgià, ¿quina idea s'ha format del dolor? ¿O no hi pensava quan era cirurgià?

M.B.: La matèria viva, tant l'home com les bèsties, està feta per sobreviure. Tota la seva estructura està feta per sobreviure i per continuar la vida. I tot el que hi vagi en contra fa mal. Podríem dir que el mal és tot el que desordena la continuïtat de l'existència.

R.A.: El dolor físic, per exemple, però el dolor físic de vegades es manifesta d'una manera completament arbitrària. De fet en totes les cultures, i sobretot en la tragèdia gre-

ga, es planteja un tema molt difícil i és que en una molt bona persona hi pot recaure el dolor, el mal, la ruïna. És el cas de Job a la Bíblia.

M.B.: Sí. En el cas de Job tot és incompreensible si no es tracta d'una prova de Déu. Tot i això és un episodi misteriós que mai no he acabat d'entendre. Els herois clàssics eren més clars.

R.A.: Aleshores, davant d'aquest misteri, ¿com podem veure nosaltres aquesta doble justícia: que per una banda al bo li vagin malament les coses i que, per l'altra, al dolent li puguin anar bé? ¿Això no és una cosa que desmentiria aquesta força ordenadora de la qual vostè parla? ¿Hi ha pensat, vostè?

M.B.: Exacte, sí. Ja sé que és un contrasentit. A la vida hi ha sempre contrasentits perquè ho veiem tot de molt a prop. Hauríem de mirar més lluny per intuir com actua un poder projector còsmic.

R.A.: Quan vostè operava, a part d'intentar superar el problema del malalt, ¿s'ho plantejava o no s'ho plantejava? ¿Era un home d'acció que anava directament al gra?

M.B.: Anava directament al gra.

R.A.: ¿Un home d'acció no pot vacil·lar davant d'aquestes qüestions?

M.B.: Esclar, quan entrava al quiròfan havia d'aïllar-me de tot això. A més, ara la medicina ja ha resolt la qüestió del dolor. Ara la mort és suau, com si s'entrés en un somni, sense dolor, sense sofriment.

R.A.: ¿Vostè creu que això està del tot resolt?

M.B.: Sí, la mort lliure de sofriment.

R.A.: Suposant que sigui així, cosa que no veig tan clara, la idea humana de patiment no abasta únicament el dolor físic, sinó també el moral, l'emocional.

M.B.: Exacte. El dolor físic és només un vessant del dolor.

L'home és molt més complex, i tant el seu dolor com el seu plaer també ho són.

R.A.: Se suposa que nosaltres a part del dolor físic tenim un dolor moral, espiritual, com el vulguem anomenar, psicològic, que imaginem que la resta de la naturalesa no té, perquè és una cosa pròpia de l'ésser humà.

M.B.: Sí, la por, esclar, té molt d'intel·lectual.

R.A.: Per exemple, la por a perdre un ésser estimat, la por general que causa la vida...

M.B.: Sí, això és humà, és un producte del cervell humà. Hi ha actituds que són exclusives de l'home, per bé que de vegades ens sembla veure-les en altres animals.

R.A.: A diferència de la resta de la naturalesa l'home té compassió. Si vol saber la meua opinió, l'home té dues característiques molt singulars que no comparteix amb la resta dels animals: una, molt negativa, que ha estat la capacitat per torturar i una altra, molt positiva, que és la capacitat per compadir. Però tant una cosa com l'altra, tant la complexitat de la idea de patiment en l'home com la complexitat de la idea de compassió que les grans religions recullen, ens portarien al fet que, no sé si hi estarà d'acord, malgrat que l'home forma part de la naturalesa en general, és una singularitat còsmica.

M.B.: L'home es diferencia dels altres éssers per la seva estructura mental única. Els animals actuen per instint i nosaltres actuem per coneixement. Són dues formes de sobreviure. L'animal davant de les circumstàncies té unes reaccions estereotipades instintives; l'home pot triar. La diferència és aquesta. La lliure capacitat d'elecció. Almenys fins a cert punt.

R.A.: I ¿aquest animal singular que té lliure capacitat d'elecció és la conseqüència de l'evolució? ¿O això encaixaria

- amb la seva creença que hi ha una intel·ligència que ha projectat el cosmos?
- M.B.: Són dues coses diferents. Jo crec que aquest no és un fet casual; obeeix a un pla...
- R.A.: ¿A un pla a priori?
- M.B.: Sí, això mateix.
- R.A.: ¿Però el pla a priori s'estén a tota la naturalesa o exclusivament a l'home?
- M.B.: A tota la naturalesa.
- R.A.: I en aquest pla a priori es dóna una posició privilegiada a l'home.
- M.B.: L'home obté un desenvolupament cerebral que l'ha fet superior als animals perquè és capaç de conèixer: coneix la naturalesa, estudia la matèria, en sap la reacció, sap preveure les coses.
- R.A.: ¿I vostè ho atribuiria a la projecció d'una força que podem considerar divina?
- M.B.: Sí, una força, digues-li com vulguis, a través de la qual l'home té aquesta superioritat. L'home té la llibertat de regir la seva conducta; l'animal no: l'animal actua per instint.
- R.A.: ¿Seria una actuació cega la dels animals? ¿O vostè creu, com ara defensen alguns estudiosos dels animals, que aquests també desenvolupen una estructura de sentiments i d'emocions?
- M.B.: Això és possible. Molt possible. Però ho desconeixem encara. Per a moltes creences orientals és així. Com saps, sento molt respecte per la saviesa oriental.
- R.A.: Ho sé, doctor. Jo durant uns anys vaig estar conversant amb el pensador indi Vidya Nivas Misra, amb el qual vaig escriure un llibre. Ell era un hinduista que defensava a ultrança la idea de la reencarnació: el fet que anem passant d'una encarnació a una altra. ¿La comparteix, aquesta idea?

M.B.: En part, sí. És possible, seria possible.

R.A.: Però aleshores, com vostè sap, l'objectiu últim de la vida, segons la perspectiva budista i hinduista del món, és el nirvana, la desaparició. ¿Creu que l'objectiu últim de l'home és aquest nirvana? Nirvana vol dir anihilament, extinció.

M.B.: Nirvana vol dir no-vida; és fugir de la realitat.

R.A.: ¿I quina és la seva posició davant d'això? ¿Ho veu possible?

M.B.: Sí, i tant, crec que és possible.

R.A.: I que això ens allibera i ens deslliura...

M.B.: Mira, et contestaré, si m'ho permetes, llegint-te unes paraules que diuen que Buda va pronunciar abans de morir. Si ets tan amable d'apropar-me el llum. «Sé que la meva fi s'apropa, que la vida és canvi constant i que ningú no escapa de la desintegració corporal...».

R.A.: «En aquests moments ja sento com el meu cos es va esfondrant, exactament igual que un vell cotxe usat i atrotinat, després d'haver-me'n servit en aquest viatge penós per la vida...».

M.B.: «No us lamenteu en va; penseu en la buidor de la vida humana i que en aquest món no hi ha res permanent».

R.A.: «No heu d'oblidar mai que la mort és només l'acabament del cos físic i que la persona no és el cos humà, sinó allò que l'ànima i això existirà sempre».

M.B.: I en la possibilitat de la transmigració de les ànimes també hi crec. És una idea més justa que la nostra perquè representa que hi ha un càstig per a qui actua malament, i un premi per a qui actua bé. Hi ha un concepte del bé i del mal que nosaltres no tenim.

R.A.: Bé, la nostra societat també té unes lleis morals i unes lleis religioses, com és el cas dels manaments, i altres convencions. Hi ha la idea del bé i del mal i, segons el cris-

tianisme, la possibilitat de càstig final. Però vostè comparteix més aquesta altra idea.

M.B.: Aquesta altra idea per mi és més justa. La transmigració representa un càstig o un premi segons la conducta que has tingut en aquesta vida. L'exemple és aquell que està turmentant a un i l'altre diu: «Pobre, això és terrible»; i afegeix: «Pobre és aquell qui ho fa, perquè més tard li tocarà a ell». Em sembla una idea més justa que la nostra.

R.A.: Però, escolti, la idea de la transmigració ¿ens afectaria al llarg de tota la vida? ¿No podríem considerar que també anem transmigrant a mesura que passa això que anomenem vida i, en aquest sentit, no som sempre el mateix, sinó que hi ha una mena de metamorfosi en nosaltres que ens fa canviar contínuament? Jo em dic Rafael Argullol; vostè Moisès Broggi, perquè ens han adjudicat aquesta etiqueta en el naixement i la portarem fins a la mort, però interiorment, com a cobres de l'existència que som, anem canviant contínuament.

M.B.: La vida és canvi continu, de manera que jo no sóc el mateix que era fa deu anys. Això està científicament demostrat.

R.A.: Amb la qual cosa, la idea de la transmigració seria la continuació lògica del que ja passa al llarg de la vida.

M.B.: La vida no comença ni s'acaba; la vida és una continuïtat de formes canviant. La vida d'un mateix és molt canviant. No és que un ésser canviï en quaranta anys; és que n'hi ha prou amb deu anys perquè no s'assemblí gens al que era. No obstant això, hi ha un principi mental que es manté. Un Jo mental. L'existència humana es mou en tres plans: el pla material, el pla mental i el pla espiritual. El pla espiritual és el que ens connecta amb el cosmos, amb l'esperit universal. El pla mental és el més difícil de

comprendre perquè és, en part, material, el cervell, i en part espiritual, el coneixement, la memòria, el llenguatge. El pla espiritual és una part de l'esperit universal.

R.A.: ¿I vostè creu que aquests tres plans al llarg de la vida es van modificant?

M.B.: El pla material, i tant!

R.A.: El pla material és evident. Però ¿es va aguditzant el vessant espiritual?

M.B.: Sí, sobretot amb la vellesa i la proximitat de la mort, perquè el cos es va degradant i el sentit del Jo tendeix a ser mental. Quan un és jove el Jo s'uneix amb el cos: jo sóc el cos. Quan un es fa vell, veu que el cos es desintegra, veu que un dia això desapareixerà i llavors, si té prou profunditat de pensament, es vincula amb el Jo espiritual.

R.A.: ¿Creu que aquest procés és propi de tots els éssers humans o només d'alguns?

M.B.: Evidentment, hi ha els qui no arriben a tenir aquesta consciència; no arriben a entendre que poden continuar. La mateixa idea de metamorfosi, tan atractiva per a totes les cultures, com ens va fer veure Ovidi, implica no perdre de vista que la vida és canvi i transformació.

R.A.: ¿I els que no ho entenen no s'uneixen amb aquest Jo universal, o sí que ho fan? ¿És un destí per a tots nosaltres o únicament per a aquells que arriben a una autoconsciència d'aquest canvi? Aquesta és una pregunta difícil de respondre, perquè implica, o bé una visió democràtica del futur, o bé una d'aristocràtica. ¿Uns o tots? ¿Vostè s'atreveria a contestar? ¿Creu que en tota persona que arriba a vell es produeix aquest procés d'espiritualització? Perquè no és evident. Hi ha gent que no té aquesta autoconsciència. ¿Qui no té cap autoconsciència també s'uneix amb el Jo universal, o no?